

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

□

Redactor: **Dr. Mihai Veliclu.**

S u m a r u l :

Aviz. — Dela Solidaritatea. — Pentru reculegerea economică a țării. — Atitudini neînțelese. Cuvântarea dlui Ion I. Lapedatu. Veniturile și cheltuielile comunale. — Situația. — *Cronica*: Convertirea împrumuturilor turcești.

Aviz.

Intr'ucât interesele băncilor noastre nu vor reclama altfel, din motive de economii, „Revista Economică” va apare în luna August și Septembrie a. c. numai din două în două săptămâni.

Sibiu, 5 August 1933.

REDACTIUNEA.

Dela Solidaritatea.

Rugăm din nou și cu toată insistența instituțiile noastre de credit să ne trimită fără întârziere TAXELE DE MEMBRU și datele statistice cerute.

Sibiu, 5 August 1933.

„SOLIDARITATEA”.

Pentru reculegerea economică a țării.

(Se cere imperios refacerea băncilor).

Conferința economică internațională dela Londra s'a terminat. Deși nu a dat rezultatele așteptate, deși ceea ce s'a obținut nu e în raport cu eforturile depuse, nici cu spesele, pe cari le-a cauzat țării, cari au participat, — totuși în interesul obiectivității, trebuie să recunoaștem, că un început de apropiere, un început de înțelegere reciprocă a neajunsurilor, pe cari le îndură azi toate țările și popoarele civilizate, din cauza crizei generale economice, — totuși s'a produs. Faptul însuși, că 66 de țări au alergat la aceea conferință, este dovada cunoașterii crizei și este în acelaș timp expresia dorinței de a o lecu. Atunci când interesele sunt atât de divergente, atunci când încrederea reciprocă nu există, atunci când majoritatea delegațiilor a alergat acolo, ca să stoarcă avantajii dela ceilalți participanți, ba ca să fim mai drastici, zicem, că atunci când cei mai mulți voiau să înșele pe ceilalți, — era fatal ca întâia întrunire de acest fel, prima de când există acest glob pământesc, — nu putea să dea mai multe rezultate, mai ales după diversiunea produsă de Statele Unite din America de Nord.

Delegații noștri se reîntorc acasă, și dacă nu aduc cu ei tratate, convenții și soluții practice pentru combaterea crizei grozave, în tot cazul vin cu multe expe-

tențe. Poate, că ahtar eu prea multe! De aceea noi, cari nu am avut fericirea și deosebita cinste de a ne lumina la razele utilității de celebru areopag universal; dar cari am rămas în permanent și real contact cu viața practică, pare că simțim formându-ni-se piele de găscă pe spumare, când ne gândim, că teoricienii noștri, cari au repulsiune pentru această viață practică, — ne vor supune la noi experimentări închipuite științifice, care vor însemna pentru noi torturi, iar pentru viața fără o împingere spre ruina economică. Era amestecurilor dirijate, făcute în numele prodigioasei democrații, nu a luat sfârșit. Pare că vedem, că și la noi se va încerca fixarea preferințelor prin legi, imitate dela democrația apuseană, pentru toate produsele frustului electoral, cu ajutorul voturilor cărute ne ferolesc cărmuirile demerate. Sărăcirea noastră își va continua mersul, și noi ne vom îneca în belșugul celei mai bogate țări din Europa, căci teoriile sunt mai tari decât logica unei minți naturale sănătoase. Și îngrijorări ne punem întrebarea, până când vom mai putea suferi pomosul acestor experimente, în evident conflict cu legile economice naturale? Repetăm, că acestea nu au fost și nici nu pot fi desmintite, ci cel mult prost interpretate de unele capete confuze, lipsite de simțul răspunderii.

Adăugăm atențiunea Guvernului nostru, — că — după lansarea nereușită a laboratorului soluțiilor teoretice, lipsite de aparatul necesar și de mijloacele practice, a finanțării recoltei; după atâtea experimente de tot felul neisbuite, fiindcă erau prea artificiale, — să invite delegații și experții trimiși la Londra, să-și depună toate documentele și rezultatele studiilor și observațiilor făcute, în laboratoriile științifice, — ale teoreticienilor, iar cărmuirii sări să asculte de singura formulă acceptabilă: „înapoi la legile naturale ale economiei politice”. Special în ce ne privește pe noi băncile, să rămână la ideea, că într'un stat burghez distribuția creditului s'ar putea face de cătră organe de stat sau dirijate de stat. Casa de

Economii de pe lângă poștă nu va putea capta economiile particularilor, nici Oficiile poștale nu vor putea lua concurența cu băncile, în serviciile de incasso, pe care tocmai acum îl organizează probabil, având impresia, că băncile vor dispărea cu totul, ca în Rusia. Dacă Statul vrea să supună comerțul bancar unui regim de control mai sever, s'o facă, dar numai până la limita cuvenită și după consultarea reprezentanților noștri. În această privință, fără ca să ni se impute vre-o pornire regionalistă, de care aceasta revistă este atât de străină, — cerem ca la stabilirea acelu regim de control să fie ascultați negreșit reprezentanții băncilor din provinciile de dincoace de Carpați. Băncile de aici nu se pot asemăna decât cu unele din capitală și din principalele orașe din vechiul regat. Noi o spunem, că trebuie ceva făcut, ca să ieșim din această stare de letargie, în care ne-au împins nesocotitele legiuiri demagogice din ultimii ani. Să se reglementeze în cadrele rațiunii superioare de stat burghez băncile, dar să li se reintregească drepturile știrbite, să li se restabilească reputația compromisă de ultimele legiuiri, să li se redea rolul natural, pe care nu-l poate îndeplini alt organ, — de repartizare firești ale creditului pe seama vieții economice. Să li se restituie pagubele suferite pe nedrept, să li se asigure avutul de orice rapt demagogic, să li se redea libertatea de activitate, să se reabiliteze inițiativa particulară.

Domnii politicieni să părăsească domeniul activității noastre, și să ne lase să o continuăm noi, căci azi spiritul interdependenței sociale, simțământul colectiv este așa de dezvoltat și avansat, încât contra lui nu e în stare să păcătuască nici cel mai miop dintre noi, sau dacă totuși va risca, va avea să suporte sancțiunile legilor naturale. Mai puțin orgoliu și mai mult spirit de echitate; iață ce trebuie,

VERAX.

Afitudini neînțelese.

Când imediat după războiu desorganizarea căilor noastre ferate era notorie, iar exploatarea petrolifere încă nu fuseseră puse în situațiunea de funcționare normală de pe urmă distrugerii, pe care o suferiseră la apropierea invaziunii germane, minele noastre de cărbuni au jucat un rol deosebit de important, pentru faptul că au fost singure în stare să alimenteze cu combustibilul necesar instituțiunea căilor ferate. De aceea încurajate fiind de marea cerere, ba am putea spune presate fiind de urgentele nevoi ale statului, cari erau în directă legătură și cu refacerea noastră economică și și cu apărarea națională, minele de cărbuni de pe întreg cuprinsul țării au făcut eforturi laudabile de a se acomoda cererii, mărindu-și instalațiile, intensificându-și producția și operând tot ce omeneste era posibil, pentruca să corespundă unei atât de importante activități. Cine cunoaște câtuși de puțin ce eforturi financiare enorme însemnează pentru exploatarea carbonifere intensificarea într'un grad atât de înalt a producției, își dă perfect de bine seama că asemenea investiții cer producție corespunzătoare de lungă durată pentru a fi recuperate, altfel industria se înmormăntează singură. Pentruca aici problema face o ușoară excepțiune dela regula generală. Toate industriile în afară de cea carboniferă se caracterizează prin faptul că investițiile pe lângă că sunt relativ mai ușor de amortizate, necesită cheltueli de întreținere puțin importante. Industria carboniferă însă însemnează prin intensificarea și mărirea producției pe lângă enormele cheltueli de investiție în mașini și instalațiuni și o mărirea accentuată a cheltuelilor de întreținere. Oricine își dă seama că străbaterea diferitelor adâncimi ale pământului în scopul exploatării cărbunilor însemnează construirea galeriilor uriașe de aerisire, comunicație și transport cu toate înzestrările anexe încât va conveni, că cu cât mai repede e nevoie de mărirea producției într'o mină, care să reprezinte o discontinuitate față de trecut, cu atât mai uriașe sunt capitalurile cari se risipește.

Am arătat apoi și cu altă ocaziune că spre deosebire de alte domenii industriale, cheltuelile de întreținere nu se micșorează în cazul cărbunilor când producția se micșorează. Astfel aceste cheltueli reprezintă o parte constantă în prețul de cost, care va fi deci cu atât mai ușor de acoperit, cu cât cantitatea de cărbuni extrasă, va fi mai mare. Este natural deci ca o industrie carboniferă odată acomodată unei cereri intense nu mai poate reveni la o producțiune mică, fără ca această producțiune să nu fie grevată în prețul de cost la unitate de cheltuelile fie de exploa-

tare ale instalațiilor. Ori în această grea situație se găsește industria noastră carboniferă în urma celor văzute mai sus. De aceea va trebui să explicăm cum s'a ajuns aici.

Cu timpul și anume dela 1926 încolo, industria petroliferă românească a ajuns la o producțiune enormă, care concentrată fiind pe piața internațională, a întâlnit concurența celorlalte state petrolifere. Așa se face că de unde până la 1928 petrolul era relativ mult mai scump decât cărbunele, astăzi în urma căderii acestor prețuri situația s'a inversat și cărbunele a ajuns mai scump decât petrolul. De atunci datează tragicomedia care se repetă sub ochii noștri, că minele de cărbuni cer statului să le absoarbă producția pe care le-a provocat-o, iar statul sub povara crizei caută să iasă din impas pe cele mai scurte cărări. Între ele este și înlocuirea cărbunelui la C. F. R. cu păcură. Astfel la fiecare sfârșit de sezon se actualizează o problemă care amenință permanent interesele generale, deoarece nu i se dă deslegarea curvenită și nu se tratează în cadrul unor vederi largi și de viitor, cum ar trebui să fie privită. În speță statul, respectiv calea ferată scade cantitatea de cărbuni și minele rămân fără de bușeu căci statul inghină marea proporție a producției de cărbuni, consumul particular fiind neînsemnat, iar societățile producătoare răspund cu lock-outul, amenințând cu lăsarea pe drumuri a lucrătorilor și funcționarilor.

La prima vedere s'ar părea că statul are dreptate. Este natural ca chiar neînd în criză să caute să influențeze la C. F. R., o exploatare cât mai economică. În această logică judecând, înlocuirea cărbunelui cu petrol pare o operație naturală, normală, sau în orice caz bine gândită. Examinând însă în fond lucrurile, vom constata că chestiunea se complică într'un mod neașteptat. Într'adevăr, trebuie să ne punem întrebarea: este problema cărbunelui în raport cu păcură la C. F. R., o problemă de moment, sau este una care se menține permanent actuală? Dacă e vorba că se răspunde la această întrebare apoi aspectul problemei păcură-cărbune se schimbă cu desăvârșire.

Industria petroliferă se găsește la un apogeu, datorită perfecționării mijloacelor de extracție. De o mai mare sau de o mai mică durată, ea nu se poate considera permanentă, așa cum se poate privi cea carboniferă, ale cărei rezerve vizibile dau o durată de cca 1000 de ani, deci s'ar putea numi relativ nesfârșită. Plecând dela aceste date credem că o politică a statului față de combustibil numai pe această confuzie se poate greșa. Cu aceasta să examinăm lucrurile în adevărata lor înfățișare.

Interesul statului este să susțină factorul economic care este de mai lungă durată, iar acest interes trebuie să primeze și la C. F. R., oricât de autonomă ar fi această regie publică comercială, pentru că nu se poate concepe o instituțiune lucrând în afara unui ansamblu de directive generale economice și naționale. Deaceia dacă este nevoie să se facă economii, apoi ele trebuiesc să înceapă de acolo de unde interesele generale nu sunt cu nimic lezate. Căci va trebui să constatăm că de când cu comercializarea, căile ferate se socotesc excentrice față de interesele țării. Tarife, lucrări, programe, itinerarii, toate se alcătuiesc după o concepție, care nu mai are nimic cu noțiunea de interes general și conform acestei concepțiuni s'a născut și problema concurenței combustibilului, petrol contra cărbune. Din punctul de vedere general și național, întreprinderile carbonifere au perfectă dreptate să pretindă ca statul să le absoarbă producțiunea și aceasta din motivele, pe cari le vom trece în revistă.

Nu se poate concepe o bogăție minerală ca aceea a cărbunelui lăsată neexploată. Căci la acest rezultat final se reduce cearta între cărbune și petrol, câtă vreme căile ferate ca unicul mare cumpărător nu cumpără cota de producție rațională a minelor, evident a întreprinderilor cari dau un cărbune industrial. Dacă acest produs al subsolului nostru care datează din vremuri istorice se lasă neexploată, sau într'o exploatare care nu este în măsură să acopere cheltuelile și să fructifice capitalurile investite, nu se mai poate face în bune condițiuni întreținerea instalațiunilor și a galeriilor. Cu această mare nenorocire pierdem într'un moment de capriciu sau de proastă conjunctură o industrie, care pentru apărarea țării și pentru progresul ei, reprezintă un indispensabil element. Intr'adevăr, în caz de răboiu instalațiunile petrolifere lucrând la suprafață pot fi mai ușor reparate. Cu acestea distruse, tot mecanismul economic industrial și social al țării este paralizat, iar refacerea lui fiind aproape imposibilă vom sta expuși tuturor nenorocirilor, deoarece numai un naiv își poate închipui că după o perioadă importantă în care minele de cărbuni au stat în părăsire, mai pot fi ușor puse în funcțiune pentru a răspunde nevoilor de combustibil necesar țării. Și trebuie să ne gândim că în timp de răboiu necesitățile acestea sunt cel puțin înzecite față de perioada de pace.

Chiar presupunând, că petrolul și cărbunele pot lucra în mod paralel, este de mare importanță pentru o țară să aibă combustibilul împrăștiat pe toată suprafața sa, așa cum îl avem noi. Prin urmare iată un dublu desavantaj prin necunoașterea însemnătății economice a cărbunelui: economic-financiar în primul rând și de interes național privind apărarea țării, în al doilea rând.

Dar am spus, că petrolul constituie o bogăție de natură limitată. Incepută exploatarea lui la 1857 după cum am văzut într'un articol al nostru publicat în co-

loanele acestei reviste, terenurile petrolifere se epuizează rând pe rând într'un ritm oarecare. Extragerea petrolului va atinge o epocă în care cu actualele metode nu se va mai putea face nimic, așa că se naște nuda întrebare: ce vom face atunci? Ne vom întoarce la cărbune, la căderi de apă, dar orice soluție am încerca ne încadrăm în concluziunile văzute în aliniatele de mai sus. Astfel oricum am lua lucrurile, reiese în mod neîndoelnic că nu se poate concepe jertfirea industriei carbonifere pentru un simplu capriciu al conjuncturii actuale.

Dacă acestea sunt concluziile privind partea tehnică a problemei, apoi cu atât mai interesante vor fi de studiat cele economice comerciale. Pe această rută mergând vom constata că petrolul, oricât de coborât ar fi prețul lui este mai mult un produs de export. Calitățile sale fizice și chimice îl fac ușor transportabil pe căile ferate și mai cu seamă pe conductele cari s'au construit din unele regiuni petrolifere până în portul constanța. De aceea am și ajuns la rezultatul că aportul său la comerțul nostru exterior întrece în ultimii ani valoarea aportului agricol. Cărbunii însă nu se pot exporta, fie pentru că transportul lor e mai costisitor, fie pentru că pe piața internațională ei se găsesc concurați de produsele streine mai bogate în calități privind combustionea și puterea calorică. Astfel ajungem să pierdem neglijând cărbunele ca element de combustione la C. F. R. pe două părți: pe de o parte rămân în părăsire minele de cărbuni și complică situația economică și socială a țării cu toată gama de calamități de care e legat acest fapt, iar pe de altă parte pierdem consumând petrol tot ceea ce acest produs aduce ca marfă la export și diminuăm în felul acesta balanța activă a comerțului nostru care în felul cum se prezintă astăzi, e susținută și așa cu atât de multe greutateți. În plus consumând mai mult petrol la C. F. R. n'aducem vreo înviorare importantă a consumației acestui produs, așa că nu putem avea pretenția unei schimbări de situații, oricât de neînsemnată ar fi ea. Transformând în cifre economia de combustibil prin înlocuirea cărbunelui cu petrol într'un raport mai mare de cum este el astăzi, tot câștigul material se reduce la cifra de cca. 50.000.000 Lei care înglobată în atâtea cheltueli, ar putea să treacă neobservată dacă suntem convinși, că am eliminat tot ceea ce este de prisos la acest capitol. În fine, cu mărirea cotei de păcură la C. F. R. se pun și alte probleme: ca transformarea focarelor, construirea depozitelor, a conductelor, etc. cari toate cer cheltueli și nu se poate ști pe ce durată vor fi utilizate, deoarece nu se poate prevedea mersul conjuncturii.

În aceste condițiuni prezentându-se problema, este într'adevăr de mirare că se discută atâtea în jurul ei, prefăcând-o într'un inevitabil nod gordian. Această discuție nu poate să provină decât tot din felul nostru miop și fără orizont de a privi lucrurile. Intr'adevăr

numai o atitudine neînțeleasă și mai cu seamă nefixată a forurilor noastre conducătoare poate să facă un capitol de desbatere publică controversată din această chestiune la fiecare perioadă de lună nouă. Căci așa ne-am învățat noi, tratăm problemele de interes vital și cu aspect de permanență: fugăr și fără multă gândire. E suficient să satisfacem momentul: mai târziu cum, se va complica chestiunea, e treaba celor de atunci ca s'o deslege.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

Cuvântarea dlui Ion I. Lapedatu cu ocazia comemorării Centenarului lui Visarion Roman, în numele Băncii Naționale a României. *)

Banca Națională a României se asociază cu toată venerația la omagiile ce se aduc astăzi memoriei lui Visarion Roman, care, pe întreg pământul românesc, a realizat cel dintâiu *ideia instituțiilor naționale de credit*, prin înființarea „Albinei”, chemată la viață exclusiv din energiile și agoniseliile poporului român din această parte de țară.

Aceleași omagii și pentru amintirea tuturor acestora — cunoscuți și anonimi — cari, înțelegându-l, l-au secundat și urmat pe calea arătată, înălțând, din începutul alcătuit de el, aceea solidă organizație financiară a Românilor de dincoace de Carpați, cu roade atât de fecunde și binecuvântate pe toate terenele de activitate publică și în cadrele căreia s'au putut oșali atâtea din energiile vie și alese, care au încheiat, în chip atât de fericit, marele proces istoric dela sfârșitul războiului mondial.

Privite prin distanța celor mai bine de șase decenii străduințele lui Visarion Roman și ale tovarășilor săi, o sinceră admirație trebuie să avem pentru *în-drăsneala și curajul, tenacitatea și prudența* minunatei lor acțiuni, de care s'au știut însufleși și căreia i s'au devotat — el și unii — până la sacrificiu.

O pleiadă de entuziaști, care, întocmai ca pionerii de odinioară dela Rochdale, cu tot advertisementul, devenit memorabil, de „ne sutor supra crepidam”, rostit de pe cel mai înalt pedestal al vieții românești de pe atunci, îndrăsnesc totuși să treacă dela idee la faptă. Iar când ideea devine faptă, păstrând curajul și tenacitatea, ei schimbă în-drăsneala în prudență și merg încet, pipăind terenul la fiecare pas și astfel din modestul început se ridică o instituțiune pu-

*) Dintr'o regretabilă omisiune cuvântarea dlui Lapedatu a fost culeasă cu ocazia dării de seamă asupra comemorării centenarului lui V. Roman din 9 pto mutilată, lăsându-se un întreg pasagiu afară. Din această cauză ținem să publicăm astăzi în întregime cuvântarea rostită de Dsa, făcând astfel cuvenita rec-tificare.

ternică, în jurul căreia se creiază și multe altele, într'o rețea strânsă dela Carpați până aproape de Tisa. Aceasta era moștenirea cu excelente forțe materiale, dar, mai presus de toate, morale, lăsată nouă de Visarion Roman și urmașii săi.

Azi această prețioasă moștenire e amenințată, nu atât de vicisitudinea vremurilor, cât mai mult de cumplita tulburare morală, în care ne sbatem. Datoria generației noastre este să o apere și să o salveze. Iată omagiul suprem ce vrem și trebuie să aducem amintirii scumpe a lui Visarion Roman și colaboratorilor săi.

Banca Națională a României a fost și rămâne, cu tot sprijinul ce-l poate da, alături de cei ce vor și înțeleg să aducă acest suprem omagiu.

Veniturile și cheltuelile comunale*).

Omul nu este om, afirmă sociologia, decât numai întrucât trăește în societate. Aceasta este condiția sine qua non, care face pe om să se deosebească de restul viețuitoarelor mișcătoare. Știința, arta, literatura, cu un cuvânt întreg edificiul culturii și al civilizațiunii omenesti, este un produs al societății, adică al oamenilor trăind în societate. Societatea însă, ca să poată exista și ea ca omul, trebuie să fie organizată.

În stadiul de azi al civilizațiunii, forma superioară de organizare socială este *statul*, care după definiția curentă nu este altceva decât întrunirea celor trei elemente: populația, teritoriul și suveranitatea.

Dacă însă ne uităm la populația ori căruia stat, observăm, că ea trăește, cu mult înainte de formarea primelor state, în așezări teritoriale, mai mult sau mai puțin întinse. Dela cătunul cu câteva fumuri pierdute în văile munților până la marile metropole, cu tot convoiul lor de bucurii și necazuri, găsim tot atâtea comunități de indivizi, cari, conduși de un instinct natural, își duc traiul în legătură necesară unii cu alții. Familia, înainte de a deveni o instituție de drept, a trebuit să fie o organizație de fapt, spontană și naturală. Biblia ne prezintă pe bărbatul cel dintâi întovărășit de femeie. Mai multe familii laolaltă au constituit o grupare mai mare, sub denumirea de *comună*. Din timpuri imemorabile omul s'a născut și trăit în comună. Azi comunele sunt cu drept cuvânt celulele *inițiale* și de bază ale statului. (A. Teodorescu, *Tratat de Drept administrator vol. I., pag. 241*).

Departate de a fi o creațiune artificială a statului, comuna ne apare ca o entitate demografică independentă de stat, ca un produs organic rezultat din multiplele necesități de convețuire ale omului cu ceilalți semeni ai săi. Istoria o dovedește cu prisosință, cum

*) Vezi legea pentru organizarea finanțelor locale publicată în Monitorul Oficial No. 88 din 14 Aprilie 1933.

state și imperii fără margini s'au prăbușit, dar au rămas, în pofida împrejurărilor, orașele, singurele mărturii ale existenței de odinioară a statelor dispărute. Legiuitorul adică statul, n'a făcut și nu face nici azi altceva, decât să constate existența acestor așezări omenești și să legitimeze raporturile reciproce ale membrilor comunali și ale acestora cu comunele, cărora le-a acordat personalitatea juridică de sine stătătoare, dotându-le cu anume organe, cari să le conducă, în mod permanent, conform dispozițiilor legale.

Constituția României din 1923, prin art. 4 prevede, că teritoriul țării din punct de vedere administrativ se împarte în județe și județele în comune, legile de organizare administrativă reglementează numărul, întinderea și subdiviziunile lor.

Așa dar singurele unități administrative, cu atribuțiuni politice, ca organizațiuni politico-teritoriale, cu personalitate juridică de drept public, după chipul și asemănarea statului, sunt județele și comunele.

Acelaș legiuitor constituant a fost nevoit să recunoască (art. 41), că interesele exclusiv locale, adică: județene și comunale, se regulează de către consiliile județene sau comunale, compuse din consilieri aleși prin vot universal etc., la care se vor putea adăuga prin lege și membrii de drept și membri cooptați. (art. 108).

Prin urmare constituția noastră prin articolele citate, confirmă afirmațiile de mai sus, recunoscând existența județelor și comunelor, confirmându-le atribuțiuni și organe proprii.

Prin aceasta lege fundamentală a consacrat prin texte de lege starea de fapt, care se impune dela sine: aceea, că județele și în special comunele există, că au anumite atribuțiuni proprii locale, cari nu pot fi luate asupra sa de către stat fără periclitarea intereselor populațiunii, care locuiește în comune.

În sistemul legislativ românesc, organizarea administrațiilor locale se bazează pe principiul de centralizare (vezi constituția art. 108). Din momentul ce s'a admis acest principiu, admis în deobște ca salutar din cele mai multe puncte de vedere, statul a fost nevoit să vie cu legi prin cari să reglementeze amănunțit organizarea și viața materială a comunelor și județelor pentru că acestea să-și poată îndeplini în mod corespunzător obligațiunile impuse prin lege, și cele pe cari comunele respectiv județele le-ar găsi necesare sau utile de executat în interesul populațiunii, concedându-le personalitatea juridică, legiuitorul le-a remis în mod implicit și dreptul de a avea un patrimoniu propriu. Din acest patrimoniu fac parte toate drepturile bănești și toate obligațiunile pecuniare pe cari le au comunele și județele.

Comunele — vorbind pe viitor numai de ele, deoarece deocamdată, numai comunele ne preocupă — ca organizațiuni politice-teritoriale, au în sarcina lor o

mulțime de atribuțiuni. Toate aceste atribuțiuni se pot clasifica în două mari categorii: în calitate de organe ale puterii executive comunale vor colabora la satisfacerea intereselor generale reprezentate prin stat, atribuțiuni transferate, în calitate de organizații locale vor tinde să continue la satisfacerea intereselor speciale ale populațiunii locale (atribuțiuni naturale, vezi: V. Onișor, Drept administrativ Român, Cluj 1930, pag. 209).

În îndeplinirea acestor atribuțiuni, în executarea unor întregi serii de obligațiuni, dintre cari unele sunt impuse prin lege, altele sunt contractate de bună voie în interesul exclusiv al locuitorilor lor, comunele sunt nevoite să facă atâtea cheltueli. Aceste cheltueli, întrucât sunt făcute în interesul colectivității, deservită de comună, sunt cheltueli publice tinzând la satisfacerea unei nevoi publice. (G. N. Leon, Finanțe, vol. I. pag. 112).

Până la plata valabilă a unei cheltueli publice, aceasta trebuie să treacă prin următoarele etape: angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata. Toate aceste operațiuni premergătoare, peste cari trec, sunt prevăzute și în detaliu reglementate prin legea contabilității publice și a finanțelor locale.

Un uz aproape constant încetățenit în știința financiară, demandă a se studia mai întâiu cheltuelile publice și pe urmă numai, veniturile.

Modul acesta de cercetare este de bună seamă, justificat. Comuna înainte de a proceda la contarea de venituri, trebuie mai întâi să se fixeze asupra cheltuelilor, pe cari este absolut silită să le facă. Numai după ce a cântărit cu atenție necesitatea, utilitatea și urgența tuturor cheltuelilor în general și a fiecăreia în special, se va îngriji de găsirea resurselor necesare.

Dacă așa se prezintă chestiunea și cred, că o logică sănătoasă nu poate să admită contrariul, se cuvine a face o mică incursiune în domeniul cheltuelilor comunale, mai ales în acela al cheltuelilor municipale pentru a ne face o icoană, chiar sporadică numai, despre multele, variatele și importante probleme, cari se pun azi comunelor și pentru a ne da seama dacă izvoarele de venituri, admise comunelor de legiuitorului recent, sunt suficiente și în măsură a acoperi toate cheltuelile ce cad asupra gospodăriilor locale.

Clasificarea cheltuelilor comunale:

Clasificarea cea mai veche și mai conformă cu natura lucrurilor, deoarece se bazează pe criterii precise și bine definite este aceea care divide cheltuelile publice în două mari categorii: cheltuelile de personal și cheltuelile de material, comuna întocmai ca și statul sau județul, precum ca și orice persoană fizică sau juridică, pentru a-și satisface toate necesitățile și-a rezolvi toate problemele cari i-se nasc, are nevoie de munca omenească, — care să prelucreze materialul necesar la executarea diferitelor lucrări publice. Pro-

curarea muncii persoanelor și a materialului trebuincios se face cu bani din cassa comunei, constituind cheltueli de personal și material.

Legea finanțelor locale clasifică cheltuelile comunale în următorul mod :

1. Cheltueli ordinare ;
2. Cheltueli extraordinare ;
3. Cheltueli cu destinație specială și
4. Cheltueli diverse.

Sunt cheltueli ordinare, după definiția legiuitorului, cheltuelile de personal și material necesar funcționării administrației locale. Acestea, într'adevăr sunt indispensabile și au un caracter de continuitate, administrația comunală neputându-se degaja de ele fără a compromite bunul mers al serviciilor comunale.

Cheltuelile extraordinare sunt toate cheltuelile de investiție, făcute cu scopul de a mări patrimoniul comunei. Aici, după cum se vede legea nu vorbește de „personal” ci doar se limitează a zice : că sunt cheltueli de investiție menite a augmenta patrimoniul comunal. De aici, lasă a se înțelege că pentru nevoile personalului, nu se pot face cheltueli extraordinare. Într'adevăr mai târziu, la art. 53, legea interzice categoric efectuarea de cheltueli prin deschidere de credite suplimentare sau extraordinare pentru nevoile personalului.

Cheltuelile cu destinație specială sunt acelea cari se acoperă cu venituri speciale. Ca exemplu de astfel de cheltueli s'ar putea aduce următoarele : Cheltueli pentru construirea de lucrări speciale, ca abatoare comunale, școli, canale, pentru întreținerea drumurilor etc.

Cheltueli diverse : cuprind toate rămășițele de plată provenite din angajări sau ordonanțări în contul exercițiilor închise precum și orice alte cheltueli întâmplătoare și neprevăzute.

După ce se stabilesc aceste patru mari categorii de cheltueli, cari vor trebui să fie observate la alcătuirea fiecărui buget comunal, legea nouă împarte cheltuelile ordinare în două grupuri foarte importante și anume :

Cheltueli obligatorii și

Cheltueli facultative.

Cele din urmă sunt cheltueli cari rămân la libera apreciere a fiecărui consiliu comunal, dacă vrea și poate să le facă. În privința aceasta, consiile comunale sunt suverane în a decide dacă cutare cheltuelială nedeclarată obligatorie de legea finanțelor locale, — cu excepția sumelor certe, lichide și exigibile datorite de comună în baza unui contract sau în virtutea unei sentințe judecătorești definitive, — este necesară, urgentă, oportună și posibilă și dacă urmează a fi admisă în bugetul comunei sau respinsă. În orice

caz, aceste cheltueli vor fi acoperite din veniturile ordinare numai după satisfacerea cheltuelilor obligatorii. (art. 47).

Nu tot așa stau lucrurile cu cheltuelile obligatorii. În privința acestora, organele reprezentative ale comunei sunt obligate a ține cont de ele și, — în limita resurselor disponibile, a afecta sumele corespunzătoare pentru satisfacerea lor.

Cari sunt cheltuelile obligatorii ?

Înainte de a răspunde la această întrebare, trebuie să căutăm a ne explica rațiunea pentru care legea a creiat, noțiunea cheltuelilor obligatorii.

Motivul reese, cred, din importanța problemelor și din legătura strânsă ce există între aceste probleme și comune, probleme cari sunt de soluționat în interesul direct și imediat al locuitorilor din comuna respectivă. Legiuitorul desigur a înțeles că problemele de un vital interes obștesc și local să nu le lase la buna dispoziție a consiliilor locale, obligându-le a le rezolva an de an în limitele veniturilor posibile și legale.

Enumerarea cheltuelilor impuse de lege este, la prima vedere, limitativă. Totuși această iluzie dispăre prin abrogarea paragrafului VI din Art. 4, care dispune că este obligatorie orice altă cheltuelială declarată ca atare, de lege. Din această dispoziție rezultă, clar, că statul poate pune în sarcina comunelor orice cheltuelială ce ar crede de cuviință. Aceasta interpretare să bazează pe două motive :

Mai întâi, când legiuitorul vorbește de „orice altă cheltuelială declarată obligatorie de lege” el nu se referă la legea finanțelor locale, în cari sunt prevăzute cheltuelile obligatorii, ci la oricare altă lege în vigoare sau care se va mai confecționa, (și slavă Domnului, în România nu ne putem plânge de lipsa de legi.

În rândul al doilea, deși în art. 7 se decretează solemn prohibițiunea de a se trece, asupra comunelor, serviciile de stat, peste sarcinile actuale, decât cu asigurarea fondurilor corespunzătoare, statul prin lege, poate oricând să creeze noi sarcini comunelor, îngrijindu-se a le asigura — pe hârtie — fondurile corespunzătoare, pe cari însă va întârzia a le pune efectiv la dispoziția comunelor, și apoi, ce oare a înțeles legea prin servicii de stat ? Căci noi știm că, de câteori se prezintă ocazia unei surse de venit, fișcul este prezent întocmai ca și aerul iar când e vorba de făcut o cheltuelială, statul e absent.

După aceste considerațiuni generale vom trece la analiza cheltuelilor obligatorii prevăzute de legea finanțelor locale.

SIMEON MITEA.

Situația.

Săptămâna aceasta este lipsită complet de evenimente.

Ziarele zilnic ating unele chestiuni financiare și economice mai importante ca: datoriile externe, valorificarea recoltei etc. Ori și cum pun însă problemele nu mai impresionează, nu mai pot produce efect. Cu atât mai puțin, că aproape întotdeauna ele nu tratează obiectiv și serios chestiunile, ci caută să exploateze latura lor politică.

Aproape de o săptămână se judecă procesul rebeliunii dela atelierele Grivița, a început judecata afacerii Seletsky. Nici un ecou nu produc în opinia publică. Pe cât de mare gălăgie s'a făcut în jurul acestor chestiuni la început, pe atât de mare este acum indiferența publicului față de ele.

Putem afirma, că suntem în plină vacanță.

Anunțul dat de agenții financiară ai stabilizării a venit bine pentru a lămuri situația cuponului de 1 August 1933.

Va să zică pentru toată lumea C. A. M. a depus de rândul acesta Dolari hârtie. Clauzele aur de pe titlurile stabilizării, prin aceasta s'au abandonat. Prin această operațiune C. A. M. plătește cu aproape 30% mai puțin.

Rămâne de văzut cum se vor plăti cupoanele tranșelor franceze, cari sună în Dolari și franci francezi și a tranșei engleze, care este în Dolari și Lire sterline.

La tranșa engleză este mai avantajos dacă plata cupoanelor se ia în Dolari, cursul acestora fiind superior Lirei sterline.

La tranșa franceză însă lucrul se schimbă. Ridicând contravaloarea cupoanelor în franci francezi revine Dolarul la Lei 167 (cursul de stabilizare) iar nu Lei 120 cursul oficial actual al Dolarului.

Mare groază n'a produs în publicul bursier această măsură. Lumea se așteaptă la măsuri și mai drastice.

În bursă ultima săptămână a adus oarecari scăderi de cursuri. Prin închiderea conferenței din Londra ne mai sosind din afară diverse noutăți, inițiativa pieței s'a paralizat complet.

Cu toată lipsa de afaceri și tendința slabă a pieței, zilnic se dau atacuri pentru susținerea cursurilor.

Aurul, valutele deasemenea au cedat circa 2—3% față de săptămâna anterioară.

Cu toate că suntem în vacanță, piața totuși prezintă ceva vioiciunea.

Bonurile de tezaur sunt mult oferite de pe urma emisiunii Copșa—Cugir. Cele pe 100.000 se oferă cu 79%.

București.

REMIZIER.

CRONICA

Convertirea împrumuturilor turcești. Între guvernul otoman și între creditorii diferitelor țări s'a încheiat la 22 Aprilie 1933 un acord care prevede emiterea unui împrumut nou.

Acest acord a fost ratificat de Marea Adunare Națională Turcească la 28 Maiu 1933 și cuprinde convertirea tuturor împrumuturilor otomane vechi, aflătoare în circulație, — în ce privește cota parte, ce va cădea pe Turcia de azi. Obligațiunile noi ce se vor emite, vor fi la purtător, cu Nom. Fracs. francezi 500.— per bucată și aduc o dobândă de 7¹/₂% pe an, care se va plăti la fiecare jumătate an, primul cupon în valoare de Fracs. francezi 18.75 fiind scadent la 25 Noemvrie 1933. Obligațiunile acestea nu sunt convertibile în proximitate 10 ani. Amortizarea împrumutului nou, se va face în decurs de 50 ani prin rescumpărări de titluri, sau prin trageri la sorți.

„Mercur“ Authentischer Verlosungsanzeiger din 2 Maiu a. c. pe pag. 70 arată un tablou cu valoarea fiecărui titlu a împrumuturilor otomane, cu care va fi convertit în împrumutul cel nou. Deoarece în Ardeal se află în partea cea mai mare lozuri turcești de Fracs. francezi 400.— aducem la cunoștința deținătorilor astorfel de lozuri, că acestea vor fi convertite cu Fracs. francezi 40 per bucată. Pretenziunile față de celelalte state debitoare rămân rezervate.

Acordul va intra în vigoare, dacă în decurs de 6 luni socotit dela 28 Maiu 1933 deținătorii de titluri otomane, cari și-au declarat participarea la convertire, vor reprezenta mai mult de cât 50% a tuturor împrumuturilor otomane în circulație.

Declarațiile se fac astfel, că dela împrumuturile cu cupoane, se vor depune la locurile de plată cupoanele, iar lozurile turcești și titlurile cari nu au cupoane, se vor stampila.

F. W.

Aviz.

Din încredințarea Consiliului de Administrație a „Solidarității“ a apărut în zilele aceste o broșură

Indreptări practice

în vederea aplicării

Legii pentru reglementarea datoriilor agricole și urbane din 14 Aprilie 1933

Întocmite de:

Dr. Mihai Veliciu

Directorul Contenciosului Băneii „Albina“ Sibiu
Conține legea, regulamentul și îndrumări practice

Prețul Lei 50.—